

РЕЦЕНЗИЯ

за придобиване на образователна и научна степен “доктор”
по професионално направление 3.8. Икономика,
докторска програма „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на
стопанската дейност (счетоводство)”
по обявена процедура от СА „Д. А. Ценов“ - Свищов

Настоящата рецензия е изготвена съгласно примерната структура за формата и съдържанието на рецензия, написана от член на научно жури, за придобиване на образователна и научна степен „доктор” по обявена процедура от СА „Д. А. Ценов“ - Свищов.

Рецензент: проф. д-р Атанас Блажев Атанасов с научна специалност “Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност”, член на катедра “Счетоводна отчетност” в СА “Д. А. Ценов” – Свищов и член на научно жури, съгласно Заповед № 322/22.04.2019 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, в съответствие с разпоредбите на чл. 4, ал. 2 и чл. 9 от ЗРАСРБ, чл. 32 от Правилника за прилагане на ЗРАС в СА „Д. А. Ценов“ – Свищов, решение на Факултетния съвет на факултет „Стопанска отчетност“ (Протокол № 10/17.04.2019 г.) и решение от заседание на Научното жури от 24.04.2019 г. (Протокол № 1/24.04.2019 г.).

Автор на дисертационния труд: Марий Весков Стоянов, редовен докторант към катедра „Счетоводна отчетност“ при СА „Д. А. Ценов“ - Свищов, докт. № D010116164.

Тема на дисертационния труд: „Възможности за усъвършенстване счетоводното отчитане на разчетните взаимоотношения в автотранспортните предприятия”

I. Общо представяне на дисертационния труд:

Предмет на научното изследване в представения дисертационен труд са възможностите за усъвършенстване счетоводното отчитане на специфичните и многократно възникващи разчетни взаимоотношения в дейността на предприятията от товарния автотранспорт.

Основната теза на изследването е, че съществуват възможности за усъвършенстване счетоводното отчитане на разчетните взаимоотношения в предприятията от товарния автотранспорт, които могат да се очертаят на база задълбочено проучване и коректно прилагане на общата и специфичната нормативна уредба в практиката на тези стопански субекти.

Обемът на разработката е 224 стандартни страници и се състои от: заглавна страница; съдържание и списък с използвани в дисертацията съкращения (4 стр.); увод (7 стр.); изложение (три глави), (198 стр.); заключение (3 стр.) и списък с използваната литература (библиографска справка) (вкл. 181 бр. литературни източници на български, руски и английски език, нормативни актове и електронни източници), (11 стр.).

В увода са открити актуалността, целта, задачите, обекта и предмета на изследването, и е формулирана изследователската теза. Посочена е методологията на изследването, степента на разработеност на анализирания проблематика и съществуващите ограничения в хода на дейността.

В първа глава се характеризират разчетните взаимоотношения в предприятията от товарния автотранспорт като икономическа категория и обект на счетоводно отчитане.

Във втора глава се очертават възможности за оптимизиране счетоводното отчитане на вътрешните разчетни взаимоотношения в предприятията от товарния автотранспорт.

В трета глава се представят аспекти за усъвършенстване счетоводното отчитане на външните разчетни взаимоотношения в предприятията от товарния автотранспорт.

В заключението се обобщават постигнатите резултати от изследователската работа.

В изложението са оформени 7 бр. таблици, 20 бр. фигури и 2 бр. диаграми.

Към дисертационния труд са включени 21 бр. приложения.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд:

Предложеният дисертационен труд се характеризира с ясно очертани обект, предмет, цел, задачи и със сполучливо формулирана, и аргументирана защитена изследователска теза. Това дава основание той да се определи не само като едно завършено актуално изследване, но и като своевременен и необходим опит да се отговори адекватно на настоящите теоретико-приложни потребности по отношение на счетоводното отчитане на разчетните взаимоотношения в автотранспортните предприятия с акцент върху предприятията от товарния автотранспорт у нас.

Методологията на изследването е коректно приложена, като се открояват проблеми и се предлагат начини за тяхното решаване, правят се съответни анализи, обобщения, изводи и препоръки. В изложението недвусмислено са очертани авторовите идеи и становища.

При реализиране на изследването обосновано се ползва адекватен научен инструментариум, както и сполучливо оформен илюстративен материал (таблици и фигури).

В структурно, техническо и стилово отношение работата е на много добро ниво. Отделните части на дисертационния труд са логически обвързани и като цяло обемът му е оптимален. Това дава възможност да се обоснове (аргументира) и защити изследователската теза в теоретичен и практико-приложен аспект.

Литературните източници и действащите нормативни документи в хода на изследването са използвани добросъвестно. Този факт се потвърждава и от приложената към автореферата декларация на автора за оригиналност на дисертационния труд.

От включените към документацията по процедурата собственооръчно подписани от докторанта списъци на публикацииите по темата на дисертационния труд (7 бр.) и на участия в научни форуми (7 бр.) става

ясно, че основните аспекти от съдържанието на изследваната проблематика са направени достояние на специализираната аудитория.

Авторефератът отразява обективно, ясно, точно и пълно съдържанието на дисертационния труд и представя вярно неговите положителни качества. Конфигурацията на изложението му съответства на логическата ос на изследването.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд:

В дисертационния труд се открояват следните **научни и научно-приложни приноси**:

- Въз основа на съществуващите теоретични постановки и действащата нормативна уредба по отношение на изследваната проблематика аргументирано са изведени характеристиките на разчетните взаимоотношения като отчетен обект. В този контекст обосновано е изготвена класификация на разчетите за целите на счетоводството, анализа и управлението на стопанските субекти от товарния автотранспорт.

- Следствие задълбочени емпирични проучвания са очертани възможности за оптимизиране на счетоводната практика по отношение както на специфични, така и на многократно възникващи разчетни взаимоотношения в изследваните предприятия, вкл. отчитане на задължения към доставчици на горива при използване на карти за безкасово закупуване на горива и заплащане на пътни такси, ефективно прилагане на цесионни и факторингови контракти в дейността на предприятията от товарния автотранспорт.

- Анализирайки възможните теоретико-приложни решения при възстановяване на ДДС, заплатен в държава-членка на ЕС, в която стопанският субект не е установил дейността си, както и особеностите в дейността на предприятията при реализацията на стоки и услуги по превози на товари на територията на ЕС и на трети страни, аргументирано е предложен модел за счетоводно отчитане възстановяването на ДДС в предприятията от товарния автотранспорт, с цел постигане на коректна

идентификация на разчетите по ЗДДС и осигуряване на прецизна информация за отчитания обект.

- Обосновава се становището, че динамиката в действащата нормативна уредба налага търсене на алтернативи и определяне на стратегия за развитие на предприятията от товарния автотранспорт с втора дейност „Сервизни услуги“. В тази връзка е адаптиран и предложен подход за определяне размера на провизиите спрямо особеностите на автотранспорта – при начисляването на разходи за преустановяване на дейност по оказване на сервизни услуги, който е ориентиран към практиката при счетоводното отразяване на разходите за провизии в товарната автотранспортна дейност.

- Аргументира се твърдението, че въвеждането и прилагането на счетоводното бюджетиране в предприятията с товарна автотранспортна дейност, като средство за вътрешен контрол, има ясно изразен положителен ефект. Въз основа на това са разработени примерни форми на бюджет на вземанията от клиенти и бюджет на задълженията към доставчици, предназначени за информационните потребности на ръководството на предприятието от прогнозна информация по отношение на тези разчетни отношения. Формите способстват за определяне на отклоненията между бюджетните и фактическите данни, и анализиране на причините за това. Посредством предложен адекватен формулен апарат се предоставя възможност за изчисляване на очакваното равнище на събираемост на вземанията от клиенти и на погасяемост на задълженията към доставчици.

IV. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд:

По отношение на разработката могат да се посочат следните бележки и препоръки, които не омаловажават безспорно положителните ѝ качества:

- На отделни места в изложението се допуска превес на описателния над изследователския характер;

● Независимо от изразения стремеж за аргументирано извеждане на авторовите становища, при някои от тях все още се чувства необходимост от по-задълбочена теоретична и практическа обосновка, с цел минимизиране на декларативния им характер;

● Констатира се някои технически и стилови неточности в основния текст на изложението.

По дисертационния труд бих отправил следния **въпрос**:

● Какви слабости и недостатъци може да посочи докторантът при организацията на счетоводното отчитане на разчетните взаимоотношения в практиката на изследваните предприятия?

V. Обобщено заключение и становище:

На основание качествата на дисертационния труд в заключение изразявам положителното си становище и препоръчвам на уважаемото научно жури да гласува за **придобиване** на образователната и научна степен “доктор” по професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма “Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (счетоводство)” от Марий Весков Стоянов.

27.05.2019 г.

Рецензент:.....
(проф. д-р Ат. Атанасов)